

Management turismu v nejvyšších polohách Hrubého Jeseníku – možnosti a meze

Marek Banaš, Jan Hošek, Václav Trembl

Přírodovědecká fakulta UP Olomouc, firma RNDr. Jan Hošek, Hořovice,
Přírodovědecká fakulta UK Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Plán péče nemůže být pouhým produktem diskuse odborníků-specialistů vždy jen na dílčí problematiku (rozdílnost pohledu).

Navíc na některé otázky o vlivu turismu na přírodu neznáme jasnou odpověď.

Plán péče by měl být především výsledkem legitimní a **široké diskuse** místních podílníků (stakeholders), včetně veřejnosti.

RÁMCOVÝ POSTUP ŘEŠENÍ:

- 1) Shrnutí **předmětů ochrany** v území, vyzdvižení prvků vyžadujících **obzvláštní pozornost**
- 2) Vyhodnocení stavu významných hodnot ve vztahu k rekreačním aktivitám.
- 3) Definování **základních znaků a očekávání** v území
- 4) Stanovení **cílů směřování** území
- 5) Zhodnocení **stávajícího turistického využívání** NPR

Praděd: vyhodnocení jednotlivých rekreačních vlivů, kvantitativní a kvalitativní analýza návštěvnosti a turistické infrastruktury, limitů rozvoje a turistického potenciálu území → syntéza informací o hlavních problémech ve vztahu k ochraně přírody v území, které dosažení vytčených cílů směřování území podmiňují či výrazně ovlivňují.

- 6) Stanovení **zranitelnosti území** ve vztahu k rekreačním aktivitám a určení **vhodných indikátorů (kritérií)**, jejichž sledováním zjišťujeme zda dodržujeme stanovené cíle směřování území.
- 7) Navržení **konkrétních opatření managementu** v území: krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé

METODY ŘEŠENÍ:

- analýza dostupných literárních podkladů (*přírodovědné studie, inventarizační průzkumy, územně plánovací dokumenty, historické údaje*).
- doplňující terénní průzkum
- diskuse s místními subjekty (osobní kontakt, společná diskuse v Karlově Studánce-listopad 2003)
- zjištění kvantitativních a kvalitativních charakteristik návštěvnosti (struktura návštěvníků, analýza jejich toku, názory a preference návštěvníků)
- zjištění způsobů řešení problémů ve vztahu ochrana přírody-turismus v jiných horských chráněných územích-dotazník ve spolupráci s EUROPARC Federation (česká a evropská sekce)

POZNÁMKY K NĚKTERÝM BODŮM

ŘEŠENÍ:

Ad 1, 2): Předměty ochrany a jejich stav ve vztahu k rekreačním aktivitám: viz přednášky ostatních kolegů, poster, workshop

Ad 3.): Definování základních znaků a očekávání v území

- Unikátní území chráněné pro budoucí generace (státní i mezinárodní ochrana)
- Esteticky hodnotné území s minimální mírou lidských vlivů. Místo odpočinku.

- Území s velkým potenciálem pro práci s návštěvníky (interpretace zdejšího bohatství, informování a vzdělávání návštěvníků,...)
- Přírodovědecky mimořádně hodnotné území-odborné zkoumání různých věd. disciplín, (a následné zprostředkování výsledků veřejnosti)
- Nejvyšší vrchol Moravy a Slezska
- Součást domova zdejších obyvatel
- Zdroj pracovních příležitostí pro místní obyvatele

- Historický a kulturní význam území (bohatá a zajímavá historie, pověsti, hranice Moravy a Slezska,...).
 - Jedny z nejlepších sněhových podmínek v ČR-tradiční využívání sjezdovým a běžeckým lyžováním
 - Blízkost Polska-rostoucí počet polských návštěvníků.
- Multijazyková prezentace.

Ad 4.): Stanovení cílů směřování území

Cíle nesmí být v rozporu se základními znaky a očekáváními v území. Turismus je závislý na vysoké kvalitě prostředí.

A.Cíle v oblasti ochrany přírody:

- Dlouhodobá ochrana přírody a krajiny v území s důrazem na významné hodnoty NPR
- Zlepšení znalosti území a nutnosti jeho ochrany mezi místními lidmi a návštěvníky, jejich zapojení do ochrany přírody, akceptování smyslu ochrany

B. Sociální cíle:

- Spokojenost návštěvníků a jejich zážitek z území
- Oživení místních tradic (jako jedna z možných alternativ k masovému turismu)
- Umožnit různým skupinám návštěvníků zažít si území (rodiny s dětmi, staří a handicapovaní lidé apod.)
- Komunikace a úzká spolupráce širokého spektra subjektů v území
- Zlepšení životního standardu místních obyvatel včetně oživení tradičních řemesel

C. Ekonomické cíle:

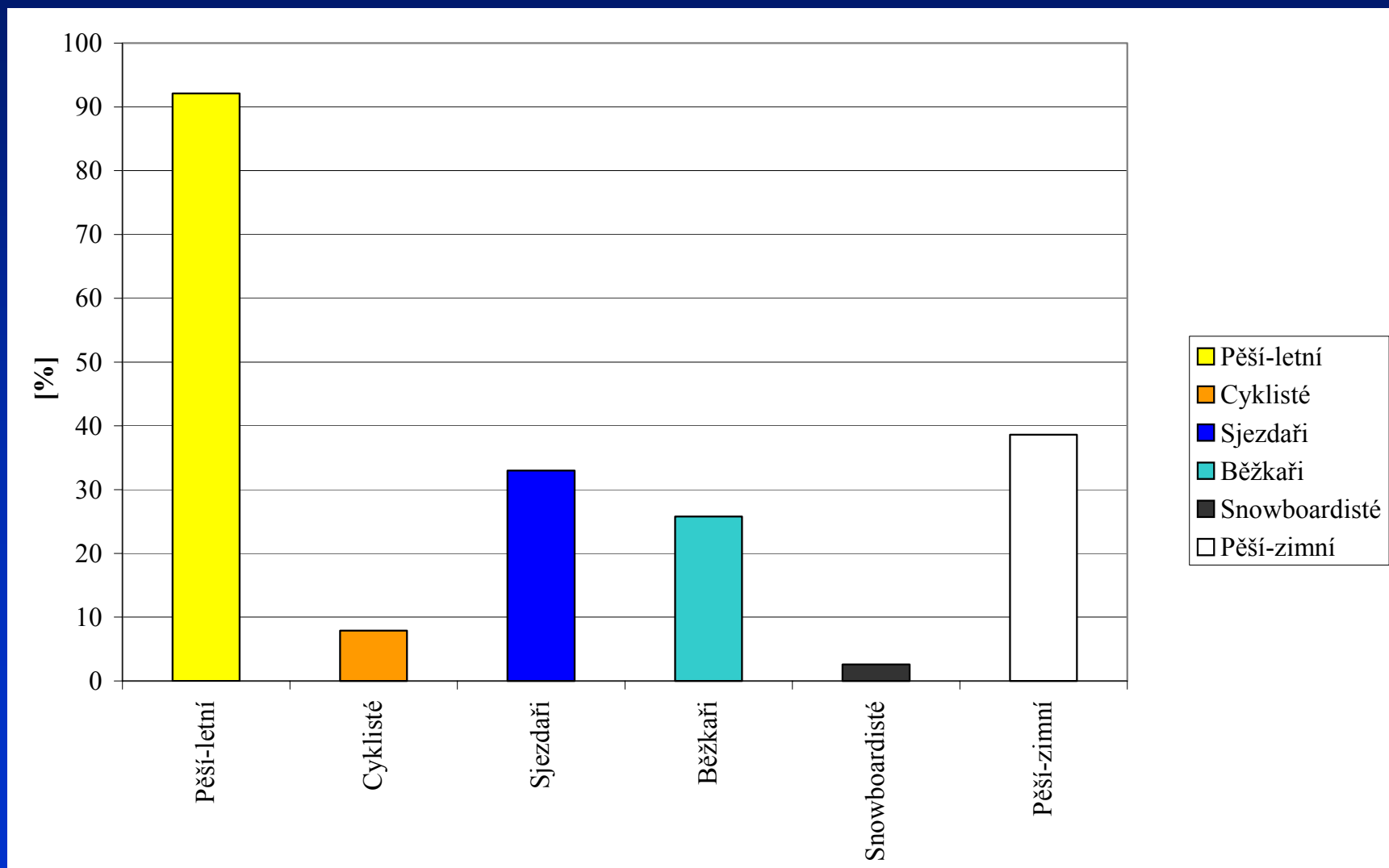
- Podpora místní ekonomiky, místních podnikatelů a pracovních příležitostí v místě
- Rostoucí finanční zisky v místě pomáhající udržovat a zvelebovat chráněné území

Ad 5.): Zhodnocení stávajícího turistického využívání NPR Praděd:

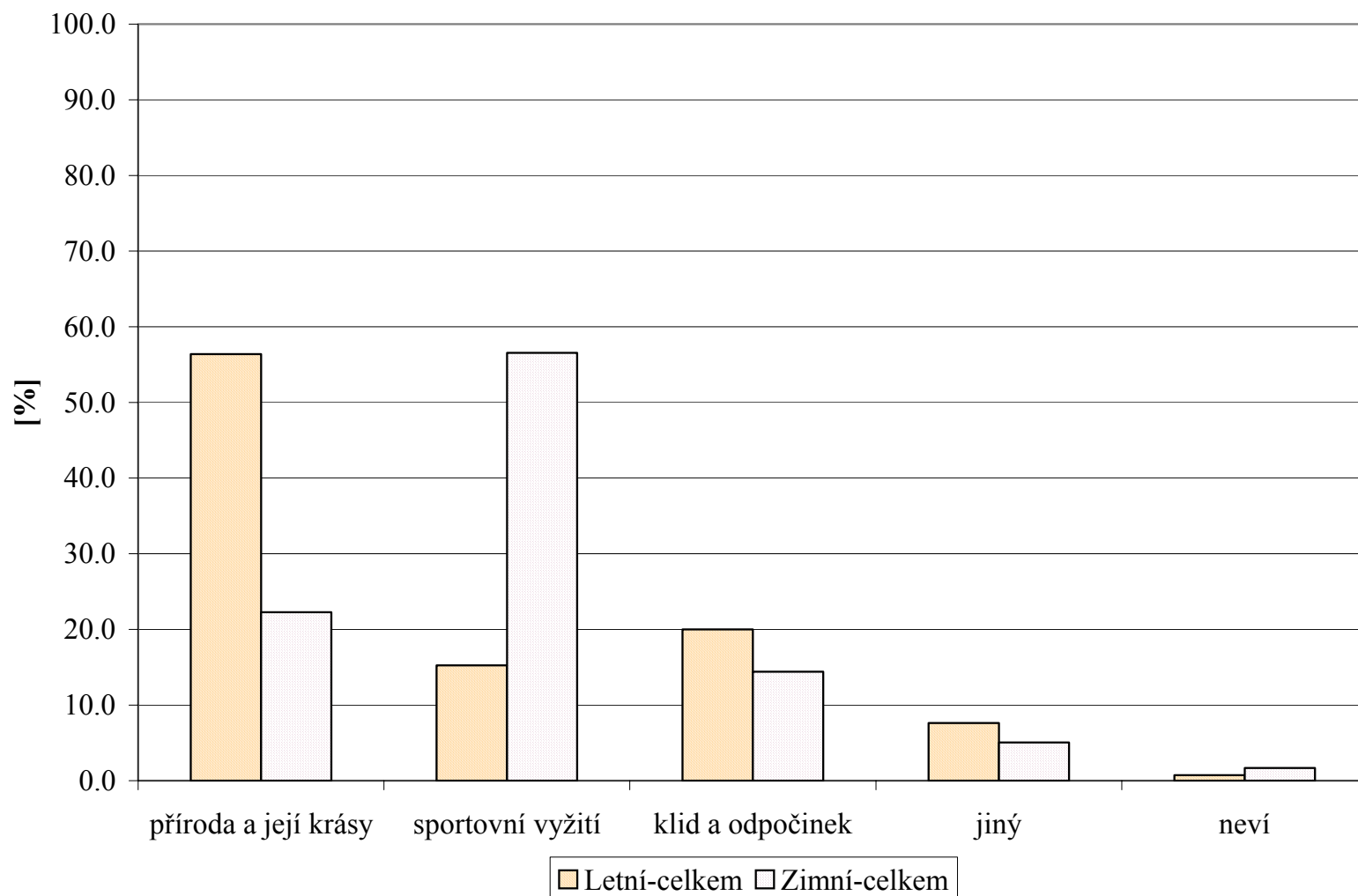
Odhad celkového množství návštěvníků a jejich sezónního podílu (přepočty dat z Hvězdy za r.1994-2003+korekce, vlastní sčítání a dotazování návštěvníků [přes 1200 ve vícero termínech roku] ze všech směrů):

- Průměrná roční návštěvnost NPR Praděd: **442 tisíc** návštěvníků
 - v zimním období: 56% (247 tis.)
 - v letním období: 44% (195 tis.)

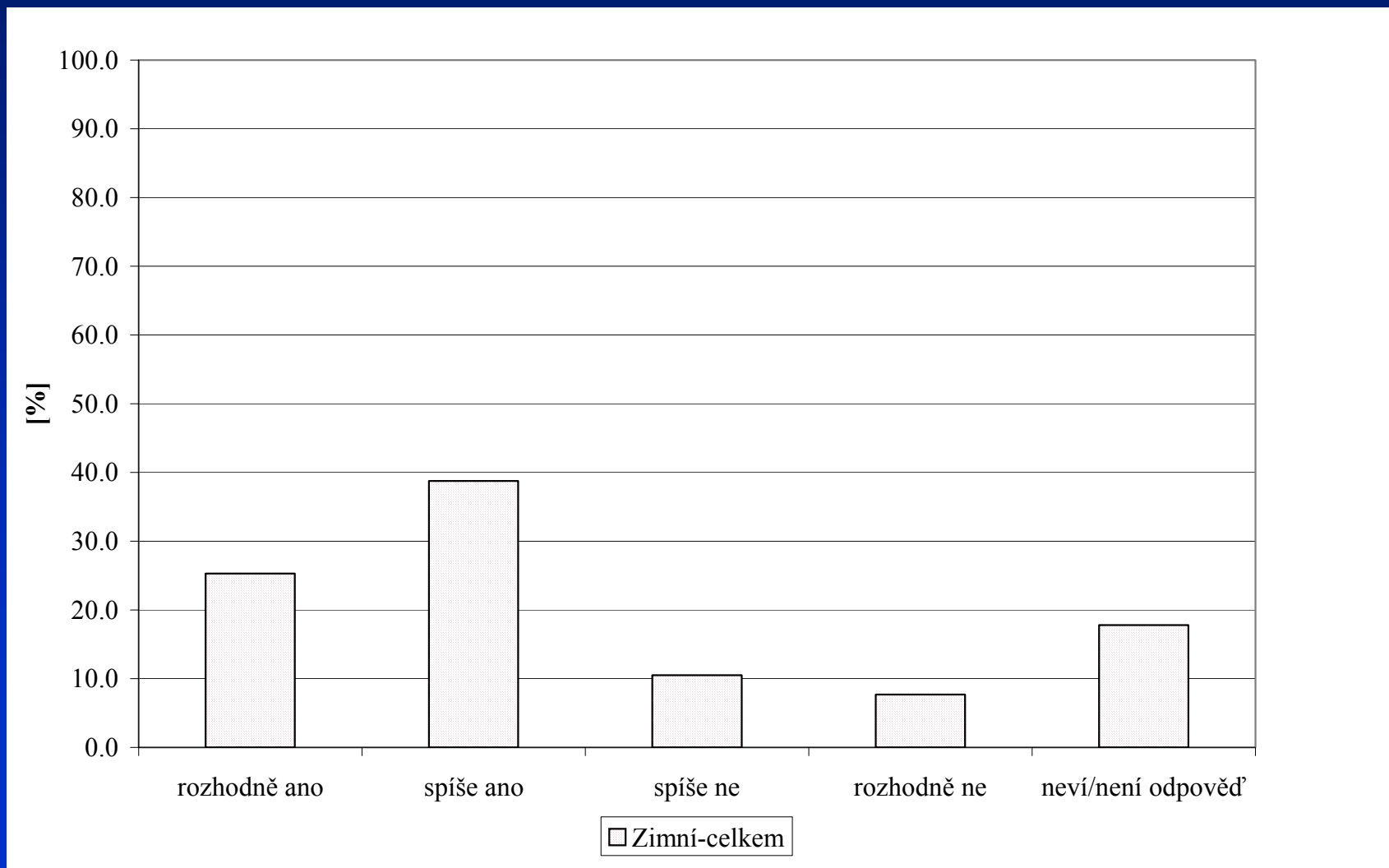
Podíl jednotlivých skupin návštěvníků NPR Praděd:

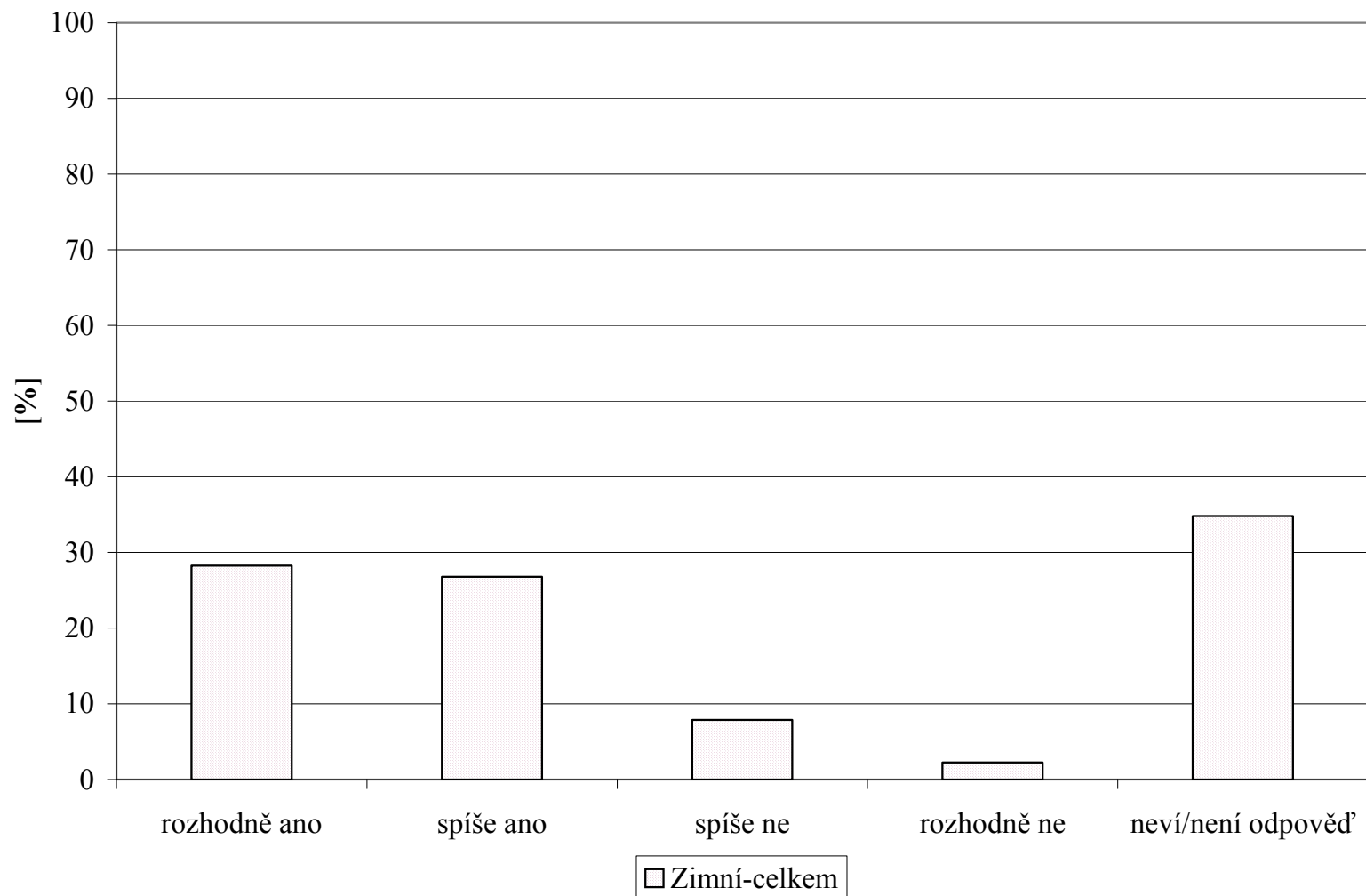
Důvody návštěvy NPR Praděd:

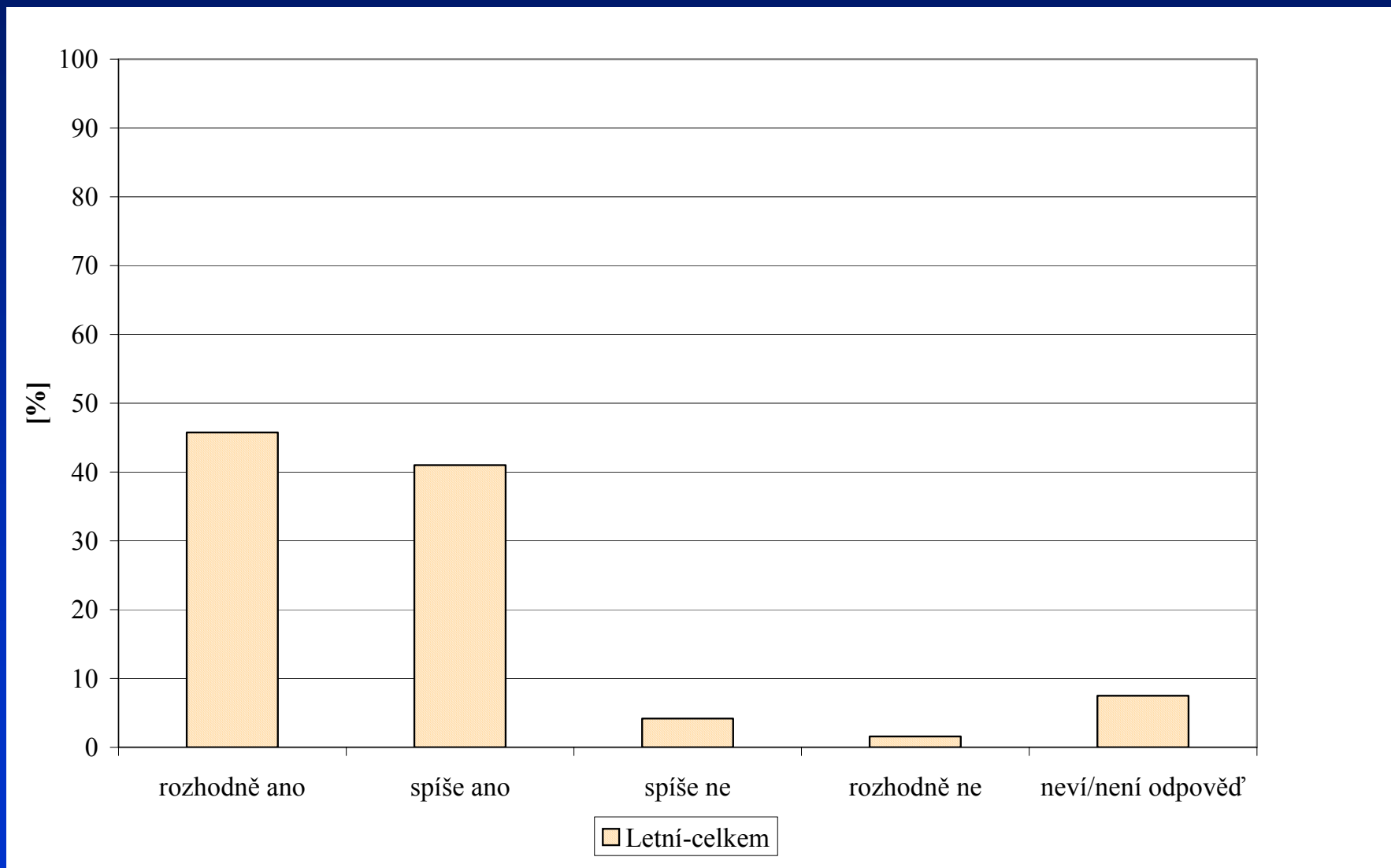
Spokojenost zimních návštěvníků se stávajícím stavem a podobou lyžařského sjezdového areálu :

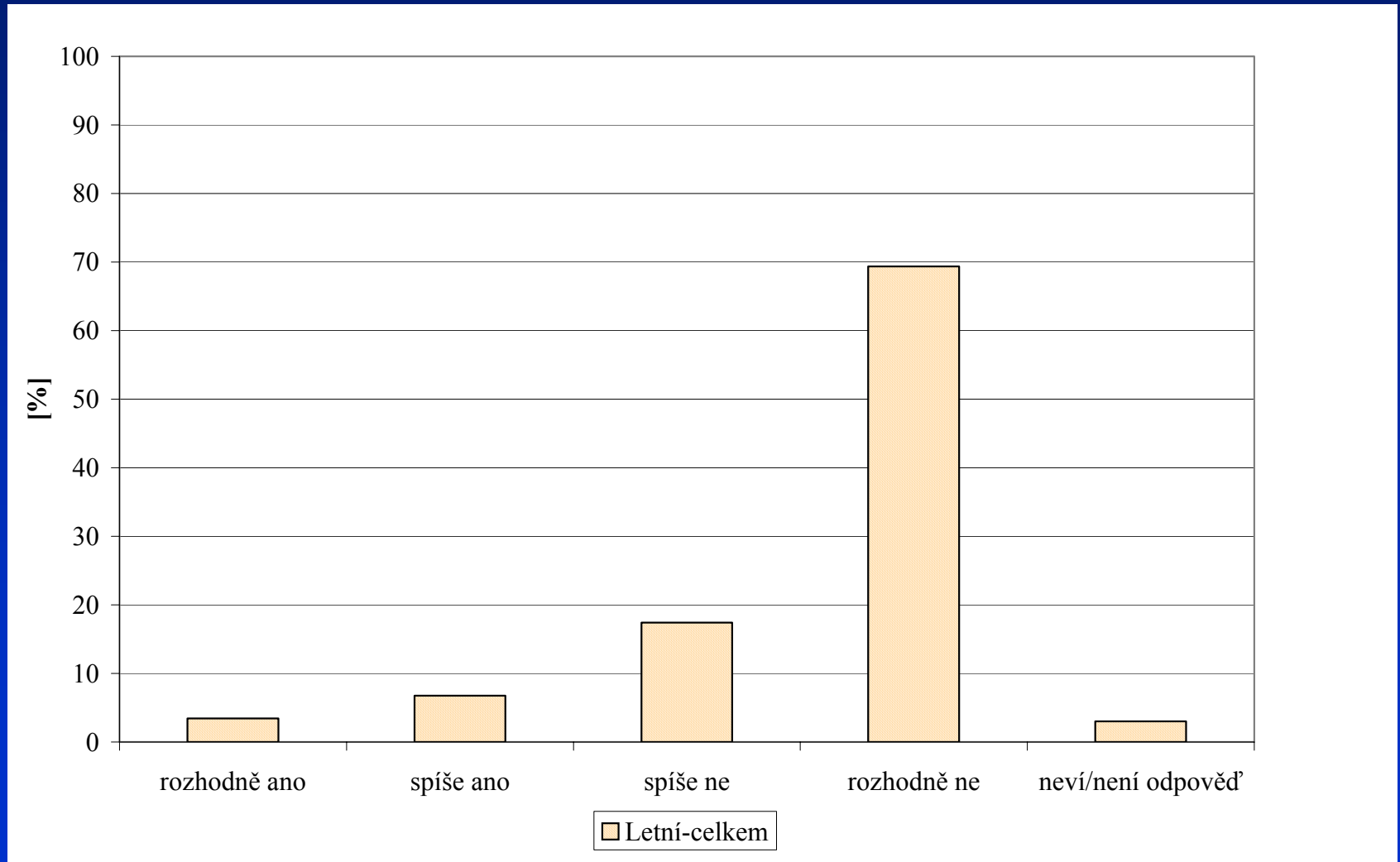
Spokojenost zimních návštěvníků se stávajícím stavem a podobou lyžařských běžeckých tras :

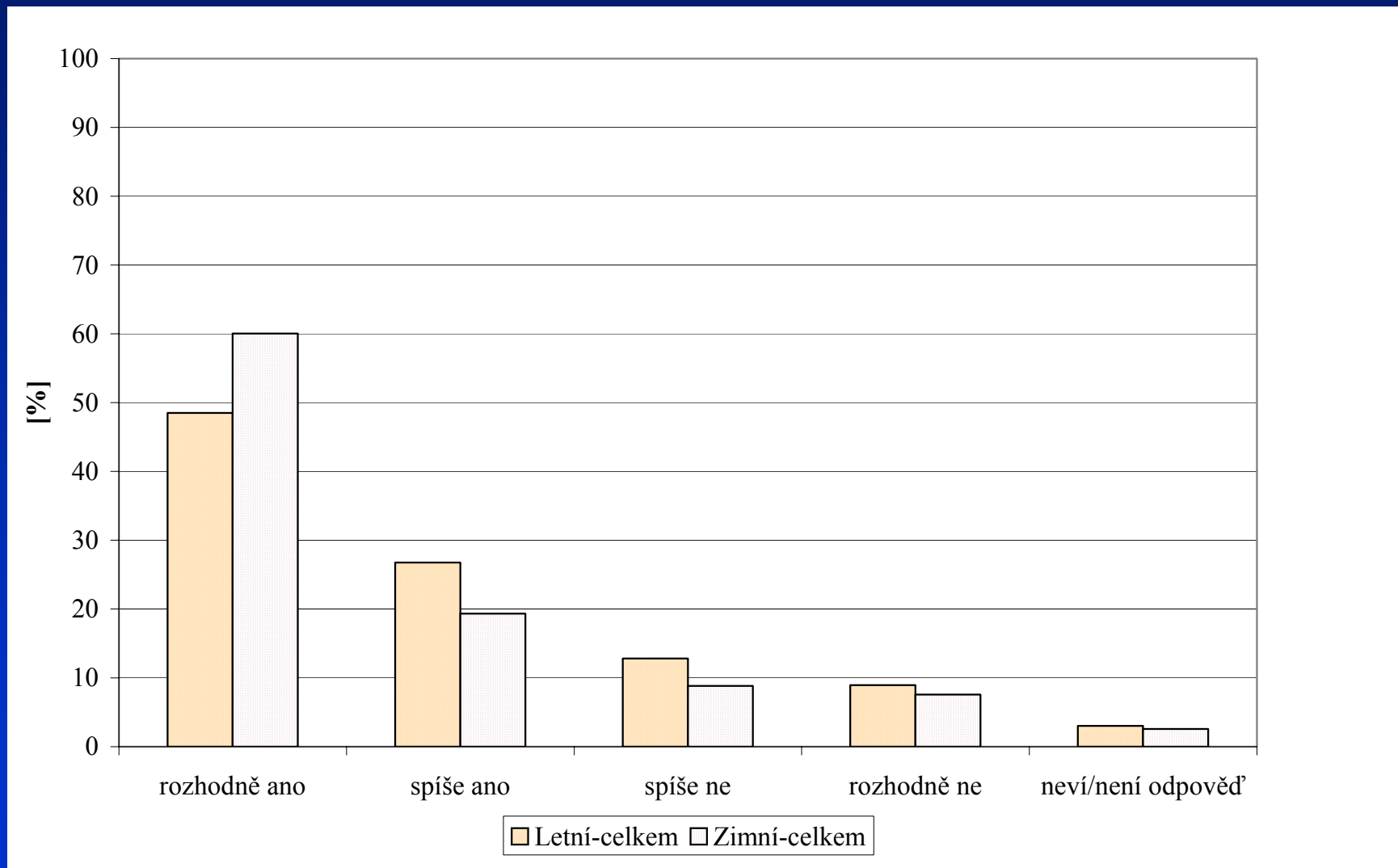
Spokojenost letních návštěvníků se stávající nabídkou a kvalitou turistických tras :

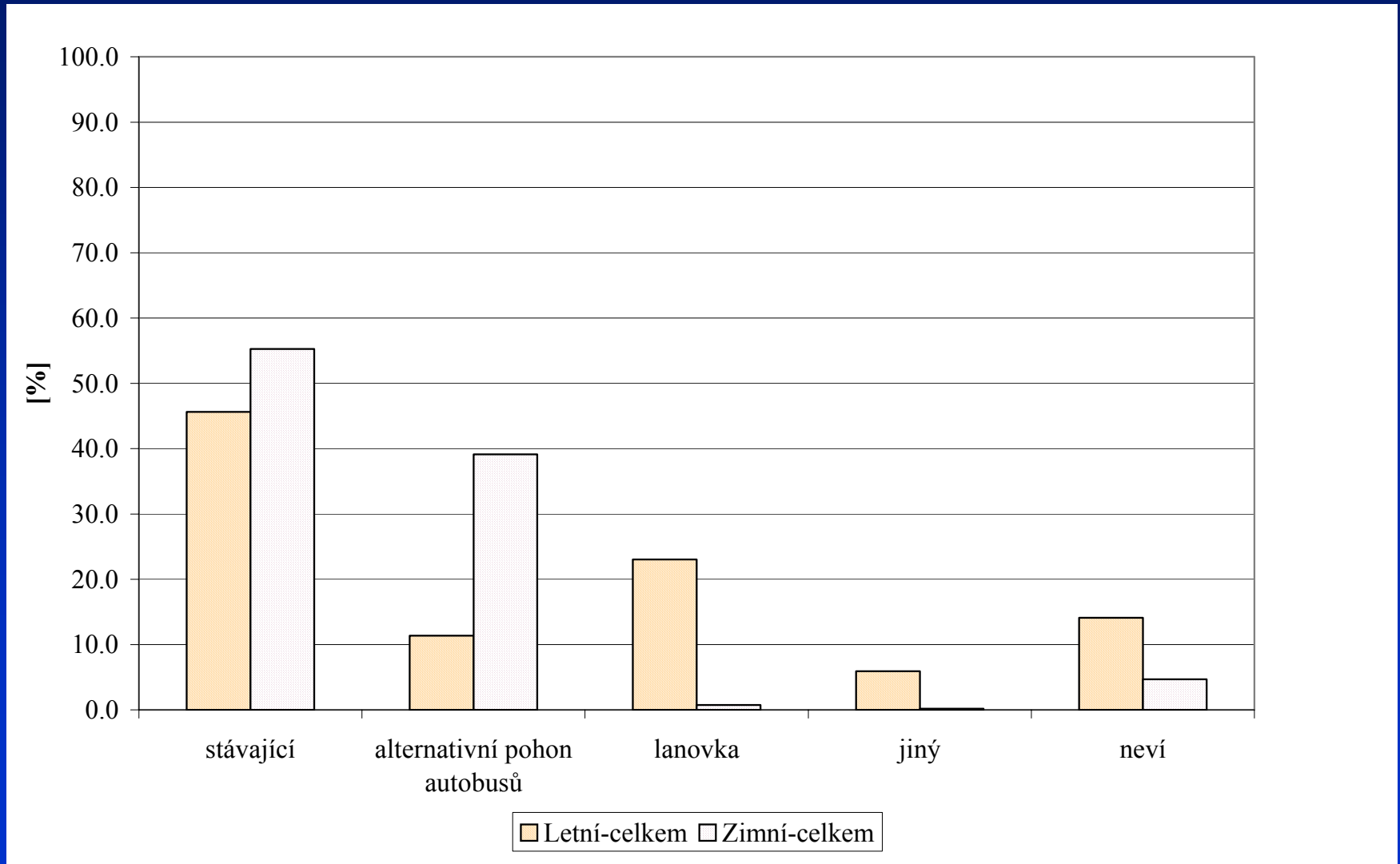
Povolili by návštěvníci na silnici vedoucí od Ovčárny k tur.chatám a dále na Praděd vjezd soukromým vozidlům?

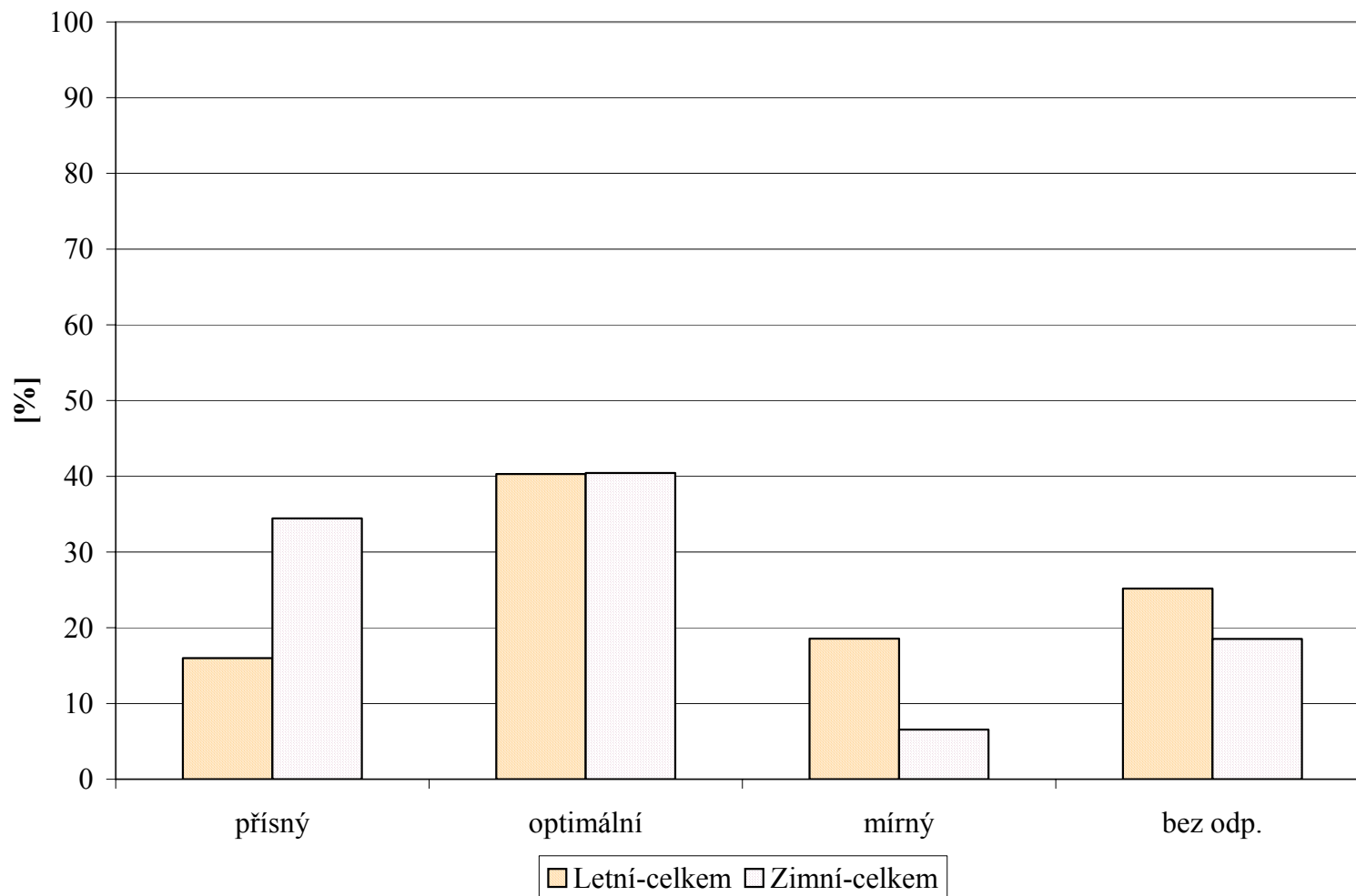
Ubytovali by se návštěvníci v tur.chatách v NPR i přesto, že by k nim nemohli dojet vlastním autem?

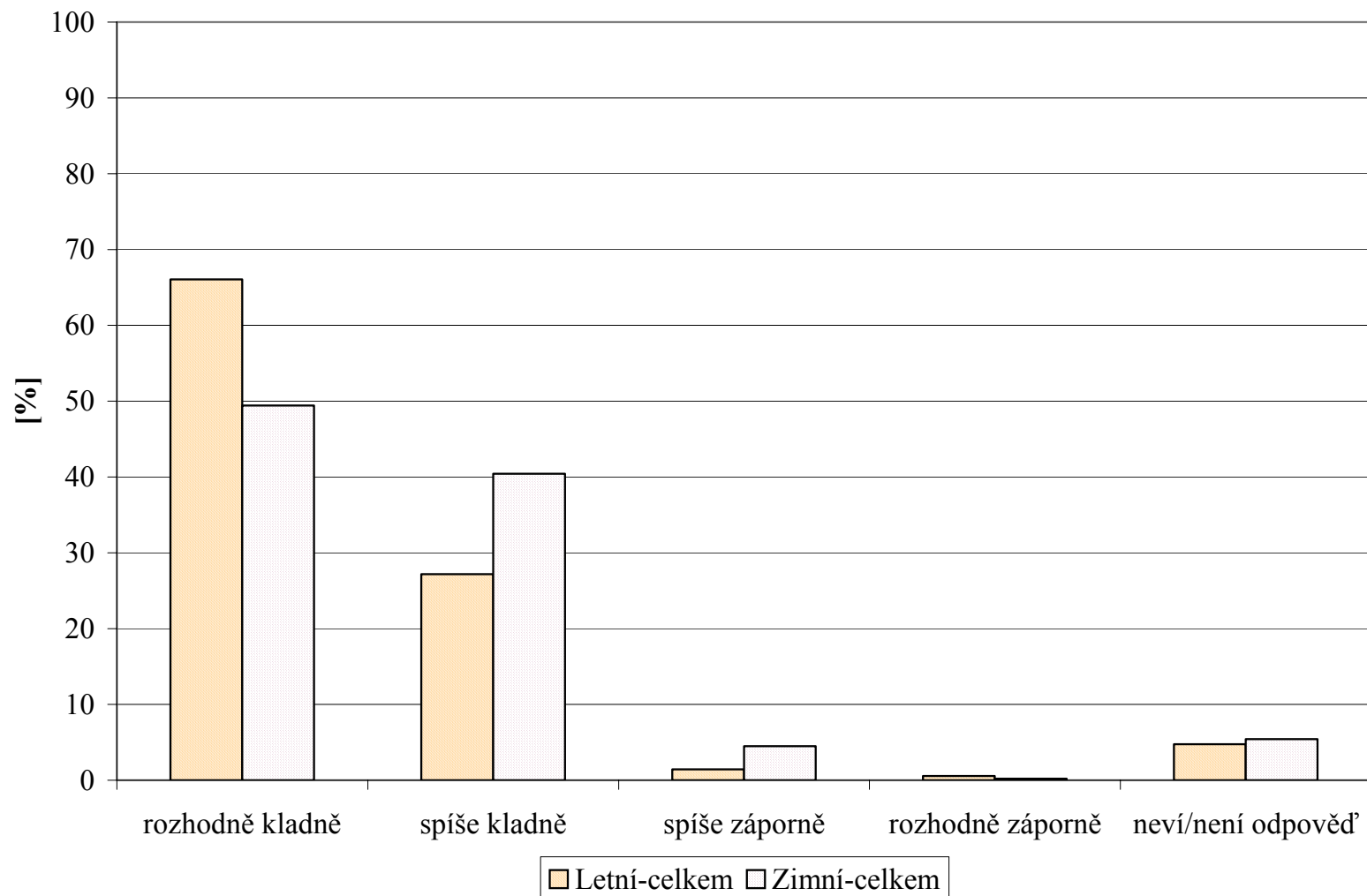
Návštěvníky preferovaný způsob dopravy z Hvězdy na Ovčárnu

Přísnost současného režimu ochrany přírody v okolí Pradědu podle návštěvníků

Jak návštěvníci hodnotí existenci přírodní rezervace Praděd ?

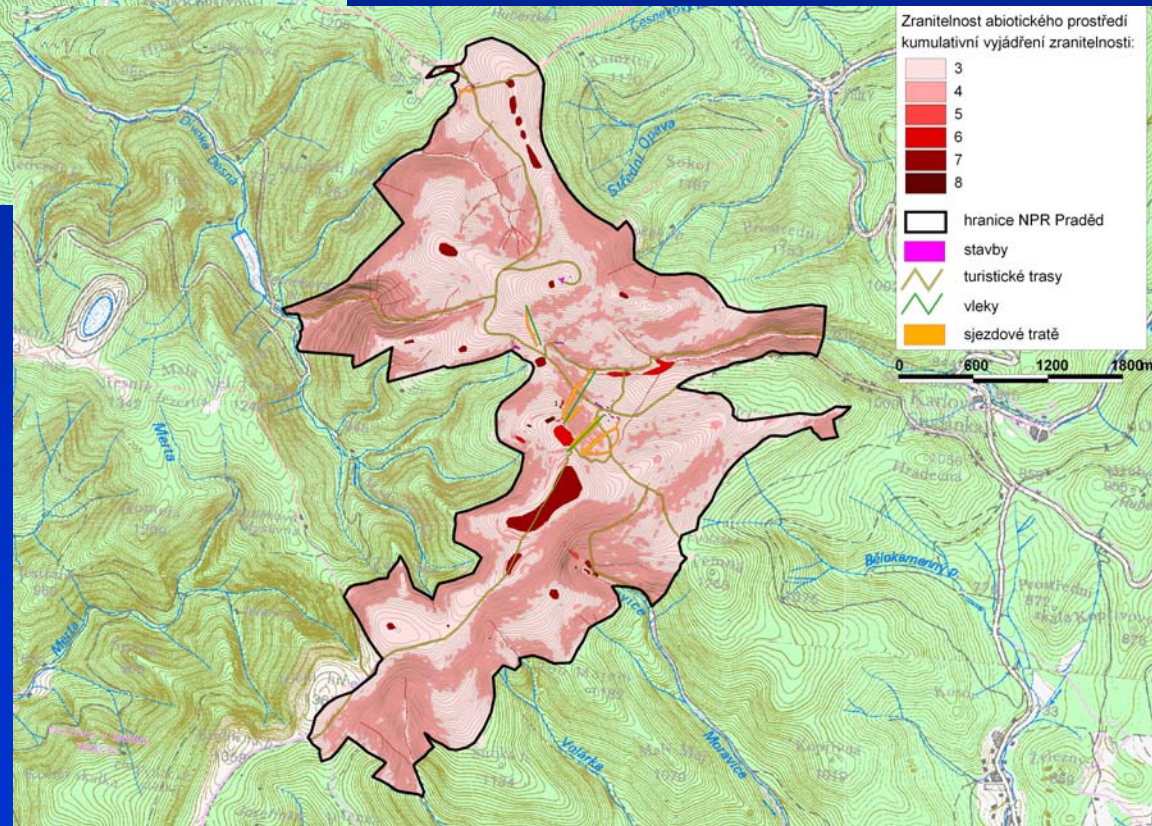
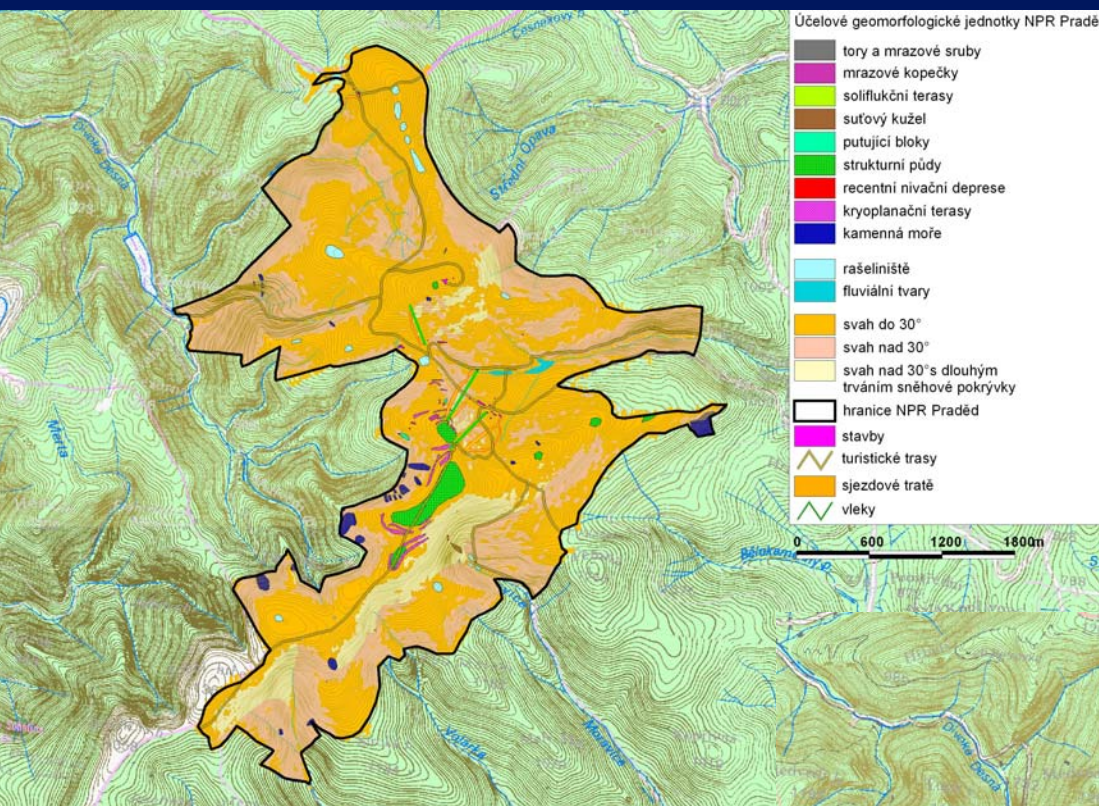

Ad 6.): Stanovení zranitelnosti NPR Praděd ve vztahu k rekreačním aktivitám a určení vhodných indikátorů (kritérií), jejichž sledováním zjišťujeme zda dodržujeme stanovené cíle směřování území:

Na základě:

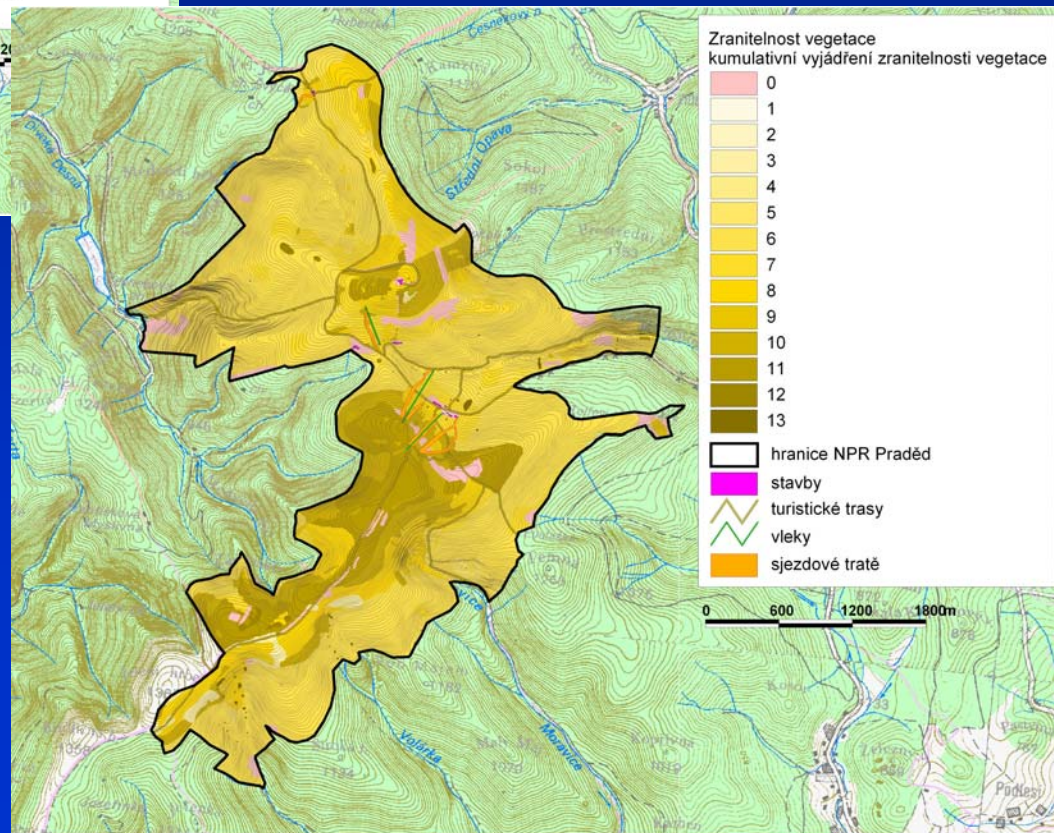
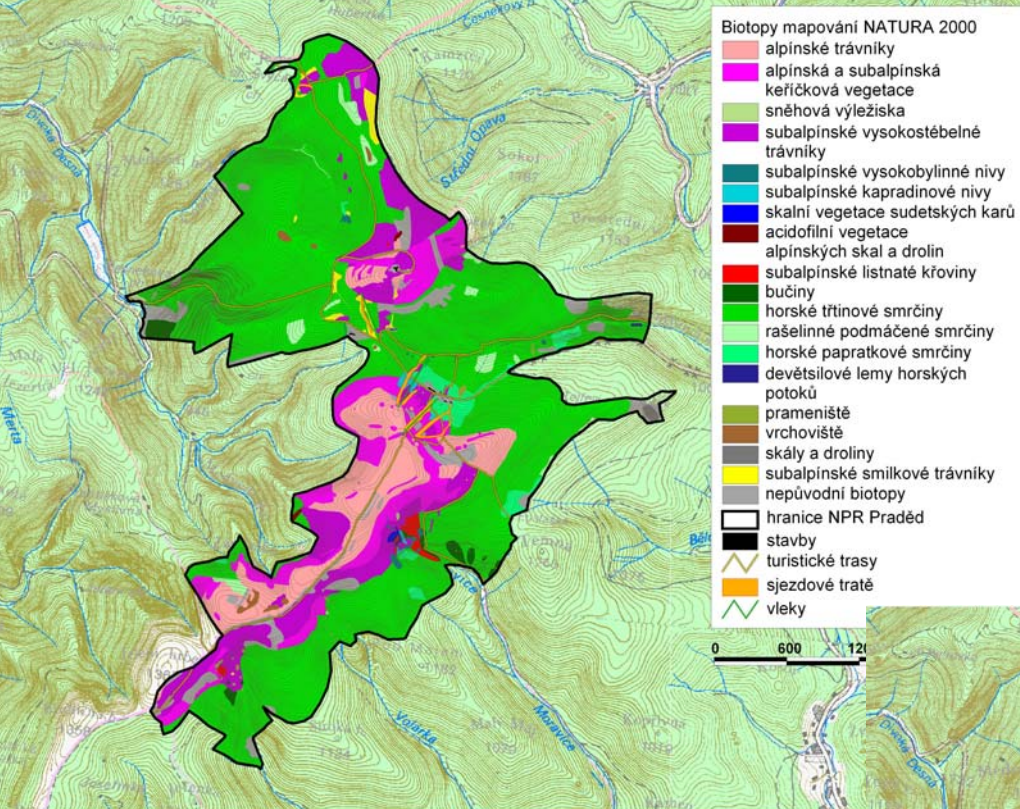
- **zranitelnosti abiotického prostředí:** faktory-
mechanické poškození, změny hydrologického režimu,
změny regulačních podmínek

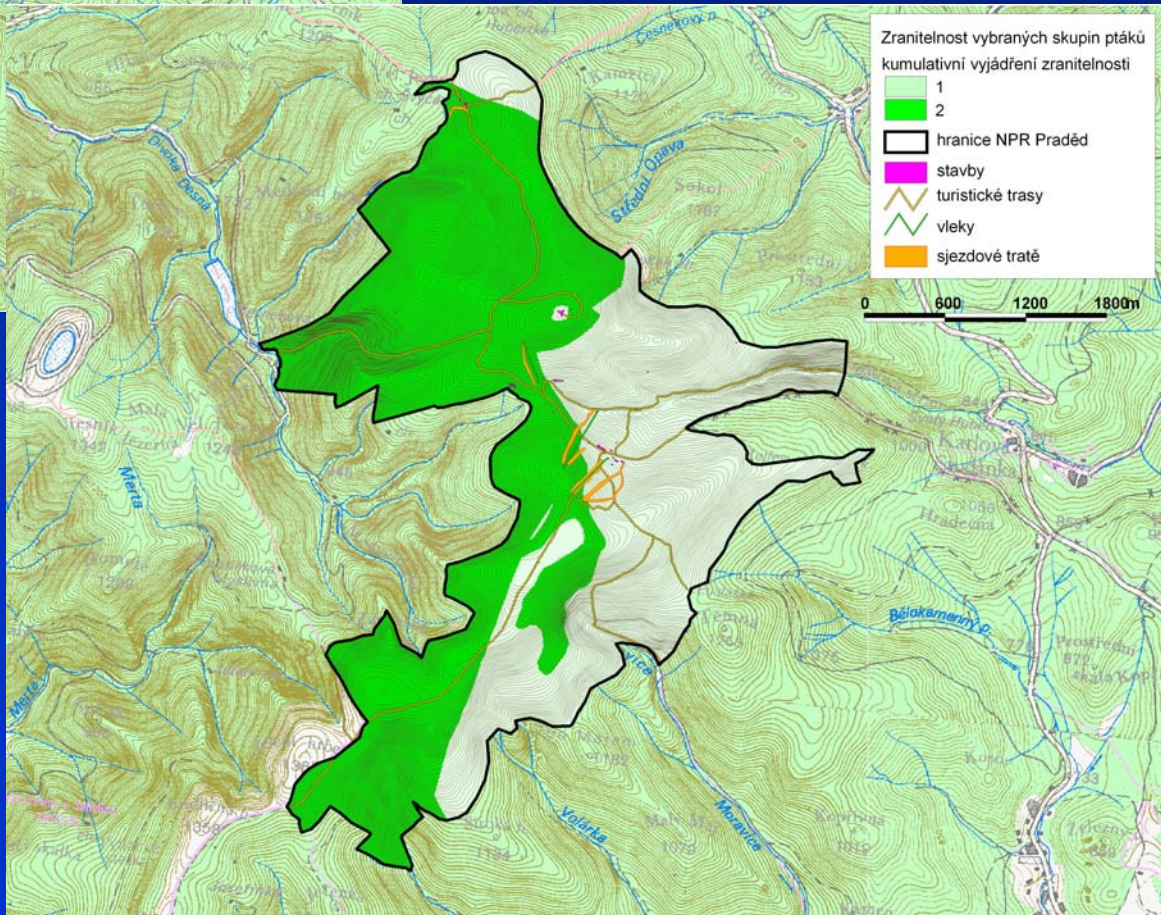
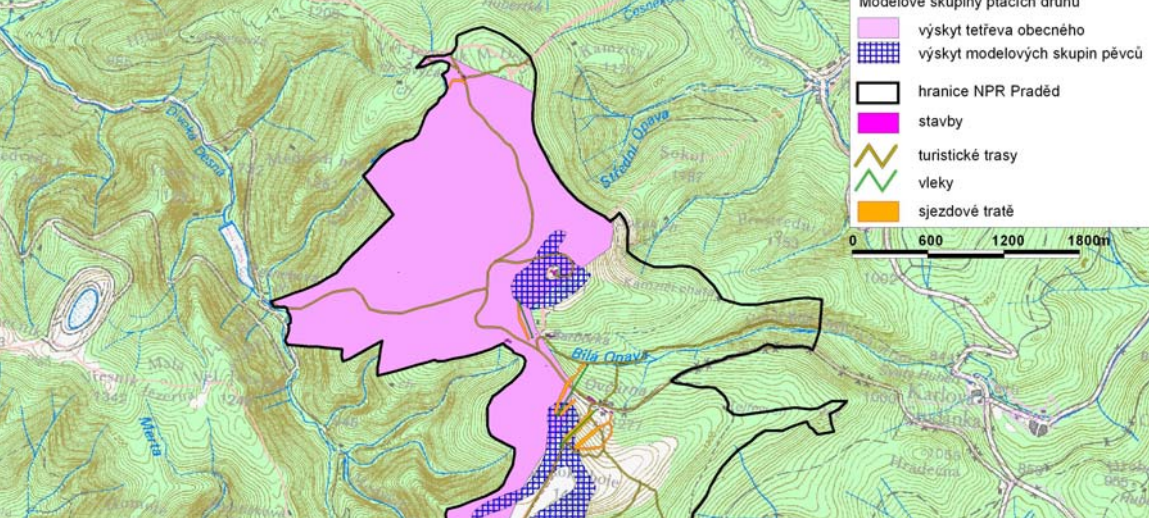
- **zranitelnosti biotického prostředí na podkladě vlastností biotopů:** faktory- mechanické poškození (narušení) půdního povrchu, odstranění (mechanické poškození) vegetace, synantropizace a ruderalizace, změny hydrologického režimu, chemizace a eutrofizace prostředí

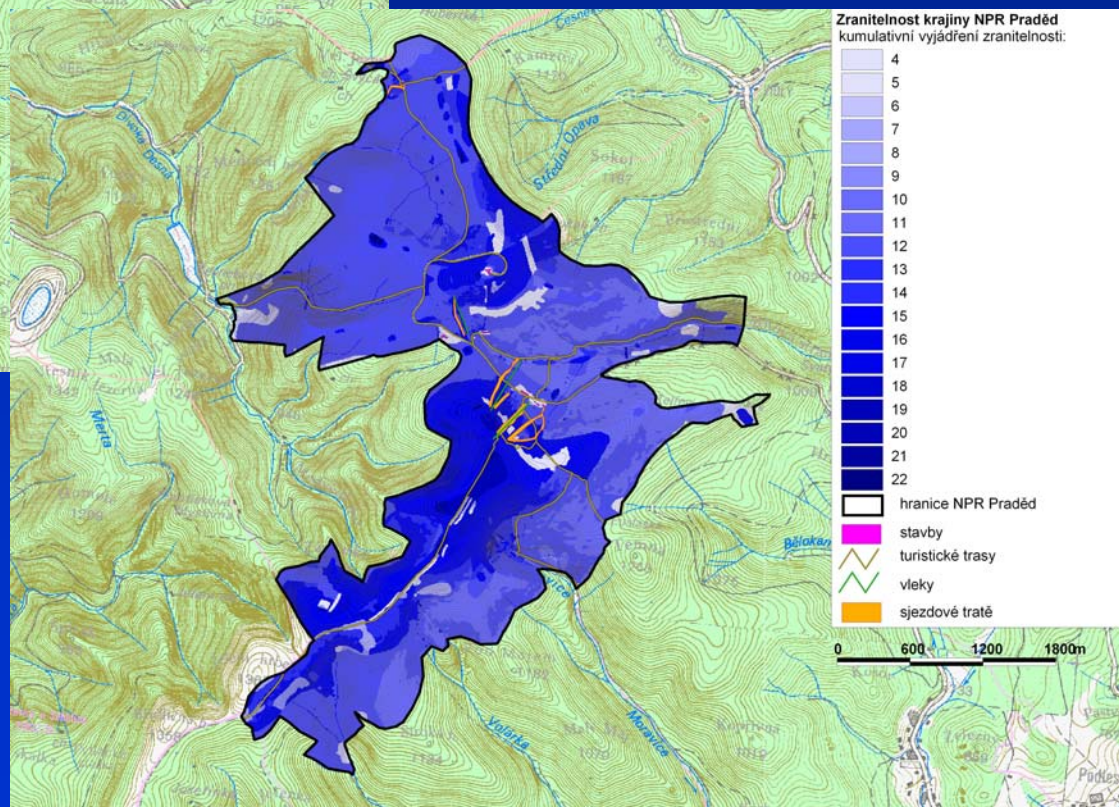
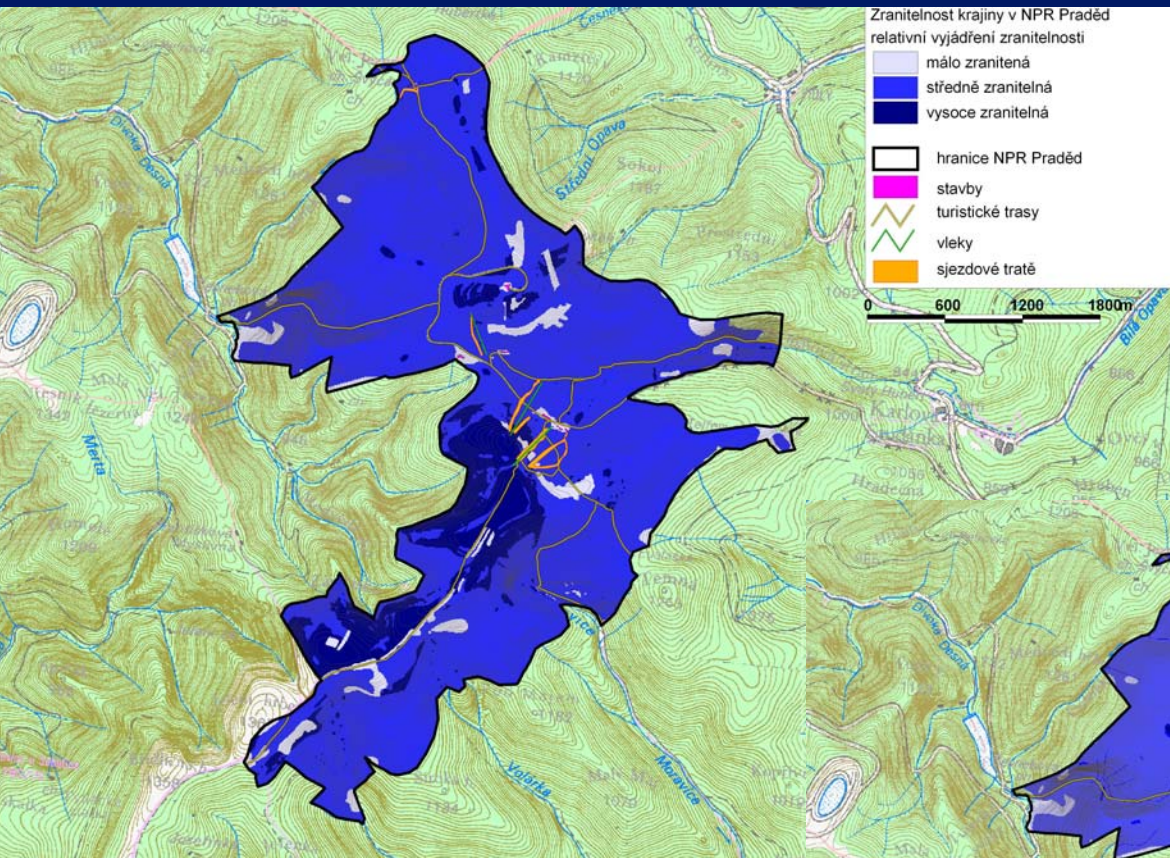

- zranitelnosti biotického prostředí na podkladě indikačně významných druhů živočichů (tetřev hlušec, linduška horská, pěvuška podhorní): faktory-rušení ve vývoji

Celková zranitelnost krajiny NPR Praděd:

Stanovení indikátorů (standardů) kvality NPR

Praděd:

Indikátory stavu přírodního prostředí:

- Rozšiřování stávajících a vznik nových turistických stezek v (sub)alpinském stupni. Technický stav stezek (i v lesním stupni)
- Dlouhodobé změny prostředí na lyžařských sjezdových tratích
- Vývoj prostředí po realizaci managementových zásahů
- Stav populací synantropů, míra ruderalizace na nejvíce turisticky exponovaných lokalitách
- Stav a rozložení výskytu významných živočichů prokazatelně (či předpokládaně) citlivých na rušení (tetřev, tetřívka, linduška horská, eventuálně další)

Sociální indikátory mezi návštěvnickou veřejností:

- Míra spokojenosti se stávající intenzitou návštěvnosti v území
- Problémy, které návštěvníci v území vnímají, co by se mělo dle jejich názoru změnit
- Reakce návštěvníků na nově provedená či zamýšlená opatření managementu v území (např. obměněné či nově vytvořené informační-interpretační panely, návrh změny režimu dopravy, návrh omezených exkurzí do konkrétních částí rezervace apod.).

Indikátory komunikace a spolupráce v území

- Problémy, které místní subjekty v území vidí ze svého pohledu. Stanovení aktuálních nedostatků, které je potřeba řešit

Dlouhodobý monitoring indikátorů!

Při zjištění jejich poškození (snížení kvality) - zavést managementová opatření, která zabrání dalšímu zhoršování stavu.

Děkuji za pozornost.

